

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/179049,Jacek-Wrobel-Gangsterzy-i-Filantropi-Fabularny-debiut-Hoffmana-i-Skorzewskiego.html>
01.03.2026, 06:07

Jacek Wróbel: „Gangsterzy i Filantropi”. Fabularny debiut Hoffmana i Skórzewskiego

15 lutego 1963 r. miała miejsce premiera pierwszego filmu fabularnego Jerzego Hoffmana i Edwarda Skórzewskiego, znakomitej komedii kryminalnej pt. „Gangsterzy i filantropi” krytycznie ukazującej rzeczywistość społeczną Polski początku lat sześćdziesiątych.

[Cenzura Kultura](#)

15.02

Jerzy Hoffman i Edward Skórzewski poznali się na studiach we Wszechzwiązkowym Państwowym Instytucie Kinematografii w Moskwie w pierwszej połowie lat 50.

Zadebiutowali wspólnym, inscenizowanym filmem dokumentalnym o wandalach pt. „Czy jesteś wśród nich?” (1954).

Kolejnym zrealizowanym przez ten tandem filmem dokumentalnym był obraz pt. „Uwaga chuligani!” (1955) pokazujący plagę rozprzestrzeniającego się w Warszawie chuligaństwa. Film zrywał ze stylistyką socrealistyczną i rozpoczynał „czarną serię” w polskim dokumencie.

Komedia ustrojowych pomyłek

Do początku lat 60. duet Hoffman-Skórzyński zrealizował szereg reportaży o najróżniejszej tematyce. W 1962 r. obaj reżyserzy rozpoczęli zdjęcia do ich pierwszego filmu fabularnego. Film ten, pt. „Gangsterzy i filantropi”, składa się z dwóch nowel filmowych.

Pierwsza opowiada o przeprowadzonym przez szajkę, kierowaną przez „Profesora”, napadzie na samochód konwojowy, wiozący utarg Centralnego Domu Towarowego do banku. W roli mózgu i przywódcy szajki wystąpił Gustaw Holoubek. „Profesor” pomysłowo i precyzyjnie przygotowuje – wydawałoby się idealny – plan napadu. Przy jego realizacji gangsterzy napotykają jednak na szereg niespodziewanych przeszkód, wynikających bądź z bylejakości systemu panującego w PRL-u (jak niespodziewane roboty drogowe na dopiero co otworzonej z pompą arterii komunikacyjnej), bądź z drobnej przestępczości i społecznej degrengolady (jak kradzież przez lokalnych złodziejasków kół z samochodu zapasowego gangsterów zaparkowanego na strzeżonym parkingu).

Druga nowela opowiada o Anastazym Kowalskim (w tej roli Wiesław Michnikowski), safandulowatym chemiku zwolnionym z pracy za nieumyślnie spowodowany wypadek w laboratorium. Wyrzucony z pracy chemik w drodze do domu zachodzi do restauracji, gdzie przypadkiem wrzuca do kieliszka alkoholomierz. Przerażony restaurator, przekonany, że ma do czynienia z inspektorem Państwowej Inspekcji Handlowej, wręcza mu łapówkę. Pozostający bez pracy i obawiający się przyznać do tego żonie Kowalski wpada na pomysł utrzymywania się dzięki pewnej mistyfikacji – mierzy alkoholomierzem poziom alkoholu w kolejnych knajpach, po czym zaniżający jakość trunków restauratorzy wręczają mu łapówki. Po pewnym czasie, zagrożony alkoholizmem, przerzuca się na ważenie na składanej wadze podawanych kotletów. W żaden sposób nienagabywani przez niego restauratorzy wręczają mu kolejne łapówki.

Pierwotnie film miał składać się z trzech nowel, jednak trzecia nie została zaakceptowana przez

cenzurę. Miała opowiadać o dwóch biedakach, którzy zauważyli, że butelki w skupie kosztują drożej, niż butelki razem z zawartością – żurkiem – sprzedawane w sklepie, i wpadli na pewien pomysł. Mianowicie rozkręcili „interes” polegający na kupowaniu wypełnionych butelek z żurkiem w sklepie spółdzielczym i sprzedawaniu pustych butelek w skupie. Wszystko szło dobrze do czasu, gdy wylewanym do rzeki żurkiem zatrąły się ryby, co zwróciło uwagę miejscowej milicji.

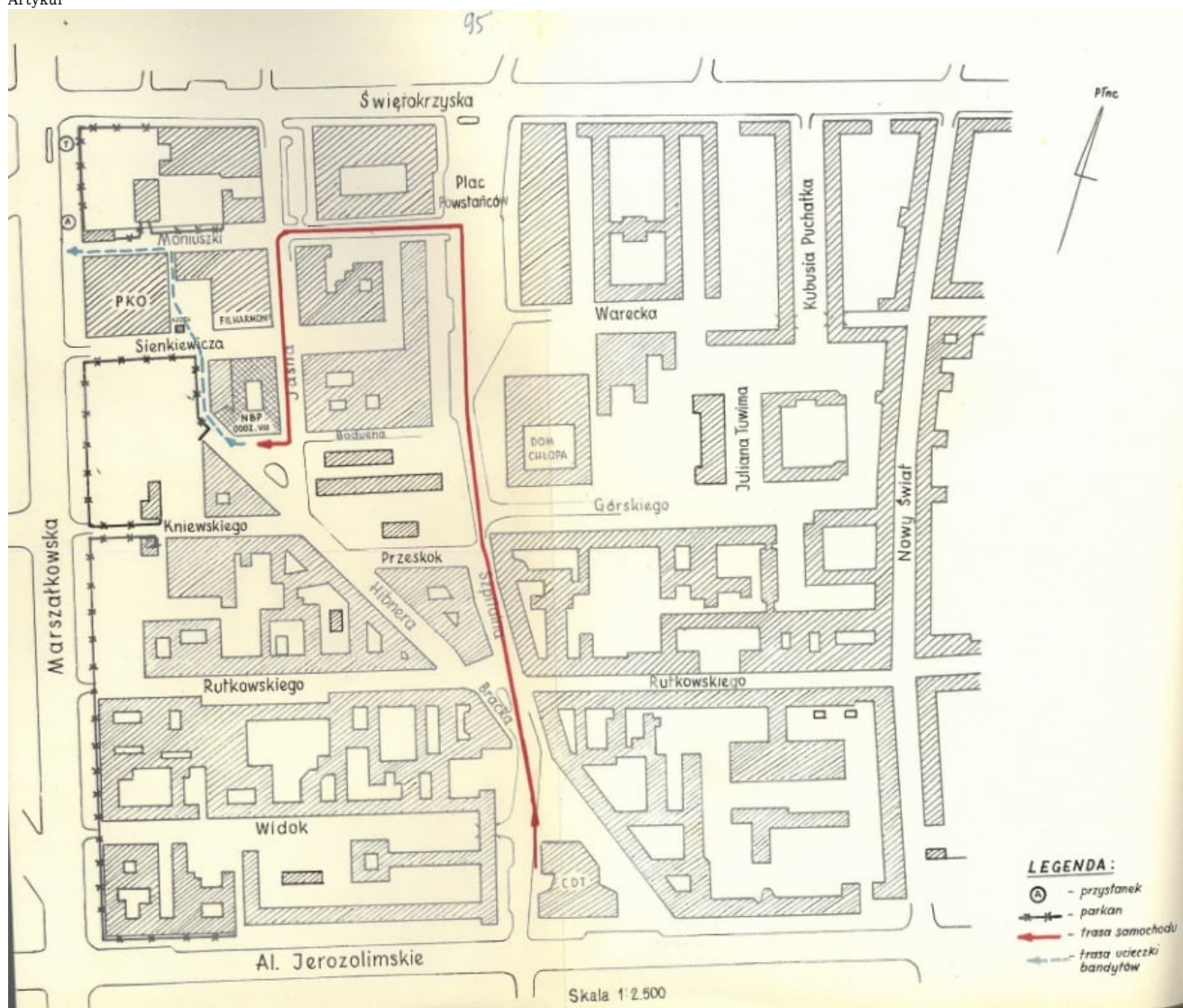
[Czytaj artykuł Jacka Wróbla „Gangsterzy i Filantropi”. Fabularny debiut Hoffmana i Skórzewskiego na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Cenzura, Kultura

Artykuł

Sporządzona przez funkcjonariuszy MO mapka pokazująca trasę samochodu konwojowego przewożącego utarg z Centralnego Domu Towarowego do VIII Oddziału NBP przy ul. Jasnej w dniu 22 grudnia 1964 r. oraz trasę ucieczki bandytów z łupem (z zasobu IPN)